

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Присяжнюка Миколи Петровича на тему: «Обґрунтування біоорганічних
елементів технології вирощування пшениці озимої в умовах
Лісостепу західного» подану на здобуття наукового ступеня кандидата
сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.09 - рослинництво

Актуальність теми.

Останнім часом для підвищення продуктивності польових культур використовують фізіологічно активні речовини. На ринку України є велика кількість цих препаратів, проте більшість з них містить або тільки рід регулюючі речовини, або лише макро та мікроелементи. Проте крім них є біопрепарати, у яких поєднано вміст рідрегулюючих речовин, макро і мікроелементів, вітамінів, фітогормонів, велику кількість корисних мікроорганізмів та інших складових, що сприяють покращенню початкового росту та розвитку рослин та підвищенню їх адаптації до умов навколишнього середовища. Серед них такі препарати як «Вермимаг» та «Вермийодіс», які крім названих речовин містять ще у значній кількості окремих елементів, таких наприклад як магній і біологічний йод.

Але досліджень з встановлення впливу цих препаратів на ріст та розвиток рослин пшениці озимої в умовах Лісостепу західного ще не проводились, тому вибрана здобувачем тема дисертаційної роботи є актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження за темою дисертації виконувались на кафедрі рослинництва і кормовиробництва Подільського державного аграрно-технічного університету відповідно з ПНД «Розвиток зерновиробництва в Україні до 2015 року» за завданням «Обґрунтування біоорганічних елементів вирощування озимої пшениці в умовах Лісостепу західного» (номер державної реєстрації №0113Ш02139).

Наукова новизна одержаних результатів.

Уперше для зони Лісостепу західного обґрунтовано ефективність застосування регуляторів росту «Вермимаг» та «Вермийодіс» у підвищенні врожайності та якості зерна пшениці озимої сортів Золотоколоса та Смуглянка;

удосконалено технологію вирощування сортів пшениці озимої Золотоколоса та Смуглянка з урахуванням їх біологічних особливостей і окремих елементів агротехніки;

набуло подальшого розвитку обґрунтування формування врожайності та якості зерна пшениці озимої сортів Золотоколоса та Смуглянка від погодних умов та елементів технології.

Практичне значення одержаних результатів.

Удосконалені елементи технології вирощування пшениці озимої сприяли формуванню високого врожаю зерна пшениці озимої і найбільш повній реалізації генетичного потенціалу окремих її сортів.

Виробничу перевірку результаті досліджень проводили в господарствах Івано-Франківської області на площі 816 га з економічним ефектом 1152 грн./га.

Апробація результатів досліджень.

Основні положення дисертаційної роботи були оприлюднені на засіданнях кафедри рослинництва та кормовиробництва Подільського аграрно-технічного університету у 2011-2014 рр., на Міжнародних науково-практичних конференціях у м. Львові у 2013-2015 рр. та в м. Харкові у 2014р.

Публікації.

Основні результати досліджень опубліковано в 11 наукових працях, у т.ч. 5 у фахових виданнях.

Структура та обсяг роботи.

Робота викладена на 236 стор. комп'ютерного набору, складається зі вступу, 6 розділів, висновків та рекомендацій виробництву, містить 44 таблиці, 12 рисунків та 45 додатків. Список використаних джерел включає 318 найменувань, з яких 33 латиницею.

Короткий зміст і аналіз роботи.

У першому розділі (с. 9-30) автор наводить дані літературних джерел про сучасний стан досліджень з питань технології вирощування пшениці озимої і продуктивності цієї культури у світі і в Україні. Глибокий аналіз вітчизняних і зарубіжних літературних джерел з названих питань дозволили автору намітити проблеми, які вивчені недостатньо, або не вивчені зовсім. Зокрема, здобувачем виділено питання щодо підвищення продуктивності пшениці озимої за застосування регуляторів росту рослин.

У другому розділі (с. 31-55) викладена програма, методика та умови проведення досліджень. Автор наводить детальні схеми і методику дослідів, аналізує ґрунтово-кліматичні умови дослідного поля у ПФ «Богдан і К» Снятинського району Івано-Франківської області, де виконувалась робота.

У третьому розділі (с. 56-76) «Особливості вегетації сортів пшениці озимої залежно від строків сівби та застосування регуляторів росту в осінній період», який складається з 5 підрозділів, автор розкриває вплив регуляторів росту «Вермимаг» та «Вермийодіс» на енергію проростання і схожість насіння пшениці озимої сортів Смуглянка та Золотоколоса, визначає тривалість міжфазних періодів, інтенсивність куціння та ураженість хворобами рослин цієї культури залежно від погодних умов і застосування регуляторів росту та строків сівби.

У четвертому розділі (с. 77-116) «Ріст і розвиток рослин пшениці озимої у весняно-літній період залежно від строків сівби та застосування регуляторів росту», який складається з 3-х підрозділів, здобувач визначає вплив цих факторів на тривалість вегетаційного періоду, фотосинтетичну продуктивність сортів пшениці озимої, площу їх литкової поверхні і накопичення сухих речовин тощо.

У п'ятому розділі (с. 117-139) «Продуктивність зерна пшениці озимої при застосуванні регуляторів росту і різних строків сівби», який складається із 3-х підрозділів, автор дає оцінку формуванню індивідуальної продуктивності досліджуваних сортів залежно від строків сівби та застосування регуляторів росту і визначає врожайність та якість зерна цієї культури залежно від названих факторів.

У шостому розділі (стор. 140-154) «Економічна та енергетична ефективність вирощування пшениці озимої при застосуванні регуляторів росту рослин та сівби у різні строки», який складається з 2-х підрозділів, здобувач дає економічну і енергетичну оцінку застосування регуляторів росту у посівах пшениці озимої за різних строків сівби.

Завершують роботу всебічно обґрунтовані висновки та пропозиції виробництву, які віддзеркалюють результати досліджень, що підкріплені актами виробничої перевірки та впровадження основних розробок у виробництво.

Зауваження та побажання.

1. Наукова новизна не в повній мірі відтворює отримані результати досліджень. На мій погляд, вона була б більш переконливою, якби автор крім терміну «Уперше для зони Лісостепу західного обґрунтовано ефективність застосування регуляторів росту «Вермимаг» та «Вермийодіс»» навів конкретні дані щодо ефективності застосування цих регуляторів росту рослин. Так само це відноситься до наступного пункту «удосконалено для сортів Золотоколоса і Смуглянка елементи агротехніки з врахуванням їх біологічних особливостей». Доцільно було б назвати ці елементи агротехніки, тоді це положення виглядало б більш чітким і зрозумілішим.

2. У другому розділі назва обох дослідів «Вивчення впливу» не зовсім вдала. Поняття «вивчення» не має меж. Краще було б назвати «Встановлення впливу». Після цього розділу немає підсумовуючого висновку про те, що місце проведення досліджень за ґрунтово-кліматичними умовами характерне для зони.

У цьому ж розділі назва фунгіцидів «Фолікур» і «Фалькон» слід писати з великої заглавної букви.

3. Після третього і четвертого розділів також немає висновків, хоча після кожного підрозділу є коротке резюме, а після підрозділу 4.2. висновки дуже обширні і вони в якійсь мірі дублюють зміст підрозділу.

4. Таблиці 5.1 - 5.4 мають однакову назву «Формування індивідуальної продуктивності залежно від ...», хоча окремі показники, які там визначені не відносяться до поняття продуктивність. Наприклад, кількість стебел, довжина

колоса тощо. Можливо доцільніше було б назвати «вплив ... на ріст та розвиток рослин і формування індивідуальної продуктивності».

5. Таблиці 5.5 - 5.12 також названі однаково «Вплив строків сівби і застосування регуляторів росту...» і далі за текстом. Абсолютно відсутня хоч якась інтерпретація у назві цих таблиць. Адже кожен із них можна назвати по-різному.

6. Цікаво названа таблиця 6.1 - «Економічна ефективність використання строків сівби із застосуванням регуляторів росту». Вона названа, на мій погляд, не логічно. Адже ми використовуємо не строки сівби, а препарати у різних строках сівби. Так само табл. 6.2-6.4 — Економічна ефективність строків сівби. Назви цих таблиць невдалі.

7. Зустрічаються невдалі вирази. Наприклад на стор. 119 «при всіх строках сівби більш значно впливали...». Як це так більш значно? Або на стор. 102- «...не окремої рослини, а їх сукупності площі». Щось тут зайве, мабуть площі.

8. Часто вживається термін «на варіантах» замість «у варіантах» (ст. 90, 102, 121, 152), у багатьох таблицях і тексті вживається слово «оброблення», замість «обробляння». Мені не зрозуміло, чому здобувач уникає вживання слова обробляння, замість оброблення. Адже це слово найкраще характеризує процес, а ніж слово оброблення.

Але наведені зауваження і побажання не змінюють суть концептуальних положень/що викладені в дисертаційній роботі тому вони не знижують цінності оригінальної і глибокої за змістом наукової роботи.

У цілому робота написана грамотно і справляє хороше враження. Автореферат повністю відповідає змісту дисертаційної роботи.

Вважаю, що дисертаційна робота Присяжнюка Миколи Петровича відповідає пункту 11 «Положення про присудження наукових ступенів і вченого звання старшого наукового співробітника» МОН України, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.09 – рослинництво.

Офіційний опонент,
доктор с.-г. наук, професор,
зав. відділу ентомології і фітопатології
Інституту біоенергетичних культур і
цукрових буряків НААН України

В.Т. Саблук

Підпис В.Т. Саблука засвідчує

Зав. відділу кадрів

Я.І. Філімонова